

GADEJURISTEN

Gasværksvej 6A, 1. • DK-1656 København V • Tlf. 33 31 00 75 • Fax 33 31 00 78 • emk@gadejuristen.dk • www.gadejuristen.dk

Indenrigs- og Socialministeriet

ejb@ism.dk

p-lovkoord@ism.dk

Vesterbro, 30. november 2009

Vedr.: Høringsvar til Forslag til Lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om social service.

Jeg skal hermed fremkomme med Gadejuristens høringsvar til forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om social service.

Gadejuristen yder en lang række services, herunder retshjælp, til vores samfunds mest udsatte mennesker, stofbrugere, hjemløse, sindslidende mv.

I forhold til de borgere Gadejuristen yder bistand, vil lovforslaget lovfæste en allerede eksisterende praksis i kommunerne, idet det er de færreste kommuner der hidtil har anerkendt sig som værende og ageret som opholdskommune i de tilfælde som lovforslaget vedrører.

Det har hidtil resulteret i, at udsatte borgere har måttet bære omkostningerne ved en mangelfuld regulering, som kommunerne - med en fra loven afvigende praksis - har søgt at løse ved i vidt omfang at undgå at påtage sig ansvaret som opholdskommune for udsatte borgere.

Lovforslaget vil således skabe overensstemmelse mellem regler og praksis og således også skabe en vis klarhed over hvilken kommune, der er handlepligtig i forhold til borgeren for så vidt angår hjælp efter lov om social service.

Spørgsmålet om hvilken kommune, der er opholdskommune og således handlekommune i forhold til den øvrige sociale lovgivning, vil dog fortsat volde problemer – ligesom hjemløse borgere fortsat vil have en fuldstændig urimelig og utilstrækkelig retsstilling, særligt taget deres ofte særdeles tunge problemstillinger i betragtning.

Lovforslaget løser således ikke de grundlæggende problemer vedrørende socialt udsattes og i særdeleshed hjemløses behov for lettilgængelig hjælp, der hvor man opholder sig. Lovforslaget vil tværtimod komplicere dette yderligere ved, at den udsatte borger ikke længere skal have én kommune at henvende sig til. De berørte borgere vil med lovforslaget skulle henvende sig i to forskellige kommuner afhængigt af, hvad det er man søger hjælp til.

Socialt udsatte og hjemløses problemer under de nuværende regler:

CPR-lovgivningen gør det ikke muligt for borgere der opgiver en bopæl eller et fast opholdssted og flytter til en anden kommune som hjemløs at blive registreret i denne kommune. I stedet registreres man med "høj vejkode" i den tidligere kommune, jf. bekendtgørelse nr. 1153 af 23/11/2006 om folkeregistrering mv. § 14, nr. 1. I vejledning nr. 85 af 23/11/2006 om folkeregistrering mv. kap. 3.1 understreges det, at folkeregistrering udelukkende kan ske på baggrund af reglerne vedrørende folkeregistrering, og at der efter CPR-loven ikke tages hensyn til de retsvirkninger, som anden lovgivning tillægger registreringen i CPR. Her nævnes specifikt spørgsmålet om fastlæggelse af opholdskommunen i retssikkerhedslovens § 9 som et eksempel på, hvad der ikke tages hensyn til.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, er opholdskommunen den kommune hvor borgeren har sin bopæl eller sædvanligvis opholder sig. Ifølge retssikkerhedsvejledningen nr. 73 03/10/2006 pkt. 264 tillægges folkeregistrering betydelig vægt, men de faktiske forhold vejer tungere, herunder borgerens udtalelser om, hvor denne ønsker at opholde sig. Dette gælder særligt for så vidt angår hjemløse.

Af artiklen "Ingen adresse, ingen kontanthjælp" fra Hus Forbi august 2009, fremgår det imidlertid, at Københavns Kommune slet ikke kan udbetale kontanthjælp til trods for, at borgeren er folkeregistreret i kommunen, såfremt man på folkeregistret har "inaktiveret" borgeren. Dette viser med al tydelighed, hvor stor en rolle folkeregistrering i praksis spiller til trods for, at folkeregistrering ikke efter sociallovgivningen er et krav for at yde hjælp.

Det der i praksis sker, når en hjemløs borger henvender sig i en ny kommune er, at denne bliver slået op i Det Centrale Personregister, hvorefter denne henvises til den tidligere kommune, uden at den konkrete ansøgning om hjælp realitetsbehandles, hvorunder spørgsmålet om opholdskommune ville blive behandlet. Når borgeren henvender sig til sin tidligere kommune, typisk telefonisk, fordi borgeren opholder sig i den nye kommune, vil denne få afslag på hjælp, idet borgeren ikke opholder sig i kommunen, og denne vil blive henvist til at søge om hjælp i den nye kommune.

Er kommunerne uenige bliver hovedreglen om, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælpen vendt på hovedet, og den kommune, hvor borgeren sidst har haft folkeregisteradresse bliver fungerende opholdskommune indtil uenigheden er løst, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 7. Før en sådan uenighed kan konstateres kræver det dog, at borgerens ansøgninger realitetsbehandles, og at der ikke blot henvises til en anden kommune. Det kræver også en vis form for korrespondance mellem kommunerne for at kunne konstatere uenigheden, hvilket typisk

først sker i det øjeblik én af kommunerne påtager sig handleforpligtelsen og sender et refusionskrav til den anden kommune.

I fald man i praksis løste disse problemer, står man dog tilbage med det væsentligste problem; nemlig, at de forskellige typer af hjælp der ydes, indbefatter forskellige krav til hver enkelt ydelse, krav, der oftest ikke eller kun vanskeligt kan imødekommes, såfremt man ikke opholder sig i kommunen. Til eksempel kan nævnes kontanthjælpsreglerne, der medfører krav om, at man deltager i opfølgningssamtaler, beskæftigelsesfremmende foranstaltninger mv., alle krav hvis manglende imødekommelse medfører sanktion ift. kontanthjælpen. Områderne hvor reelt ophold er nødvendigt er mange, her skal blot nævnes stofbehandling efter servicelovens § 101, der selvsagt også vanskeligt lader sig gøre uden fremmøde.

Socialt udsatte hjemløse og funktionelt hjemløse som kastebolde mellem kommunerne:

Det er ifølge vores erfaringer hidtil ikke lykkedes at få et velfungerende refusionssystem, der sikrer en fair fordeling af udgifterne på det sociale område mellem kommunerne.

Dette resulterer i sidste ende i, at kommunerne ser sig nødsaget til at forsøge at undgå, at socialt udsatte flytter til kommunen, enten ved at undgå at have tilbud til socialt udsatte eller ved at opstille urimelige krav.

Et eksempel, er den private behandlingsinstitution på Bornholm, Sct. Ols, der på sin hjemmeside skriver, at de er afhængige af tjenesteydelser fra såvel det lokale erhvervsliv som fra de lokale offentlige myndigheder (dette kunne være stedlige kommunes godkendelse og positivt udfald af det løbende tilsyn), hvorfor de indskrevne borgere ved ankomsten skriver under på, at man ikke inden for 2 år efter endt behandling vil bosætte sig på Bornholm samt, at man risikerer at blive udskrevet af behandlingen, såfremt man medvirker til, at en anden stofbruger flytter til Bornholm (aftalen er vedhæftet som bilag 1). Det skal retfærdigvis nævnes, at det ikke fremgår, om denne aftale er blevet til efter krav eller anmodning fra beliggenhedskommunen, men det kan blot konstateres, at Sct. Ols i hvert fald har fundet det nødvendigt at udarbejde en sådan "kontrakt", som ikke kan antages at have juridisk gyldighed, hvorfor en sådan begrundelse for afbrydelse af behandlingsophold, må antages ikke at have lovhemmel.

Et andet eksempel er, at en del af de mindre kommuner omkring København overfor hjemløse borgere stiller krav om dagligt fremmøde, for at de således dokumenterer, at de fortsat opholder sig i kommunen. For hver dag man ikke møder frem, trækkes man i kontanthjælpen. Blandt disse kommuner, findes kommuner, der trods servicelovens § 110, ikke stiller midlertidige ophold i boformer til rådighed for deres hjemløse borgere.

Denne praksis er netop blevet godkendt i Beskæftigelsesankenævnet, der tilmed finder, at det netop er retssikkerhedslovens § 9, der giver hjemmel til dette. Klagen ligger nu hos Ankestyrelsen, der skal tage stilling til det principielle spørgsmål, om hvorvidt retssikkerhedslovens § 9 kan anvendes som hjemmel til at pålægge hjemløse borgere daglig fremmødepligt som forudsætning for at modtage kontanthjælp.

For de hjemløse borgere der ikke kan, eller ikke magter at imødekomme et sådant krav, bliver

konsekvensen paradoksalt nok, at denne må søge til en anden kommune, hvor man har eksempelvis § 110-tilbud, men hvor man til gengæld må se sig henvist til at leve uden forsørgelse og anden offentlig hjælp.

Konklusion:

Det skal understreges, at der er et grundlæggende behov for en reform af retssikkerhedslovens § 9 samt af CPR-loven således, at man sikrer, at det ikke er de mest udsatte borgere der må bære byrden for, at det ikke er lykkedes at sikre en administrativ ordning der udligner kommunernes udgifter på det sociale område.

For de mest udsatte er det helt afgørende, at man fra Folketingets side gennemfører en reform der går i retning af flere og mere retfærdige refusionsregler, således at kommunerne ikke ser sig nødsaget og/eller fristes til at stille hindringer i vejen for, at udsatte borgere krydser kommunegrænser.

Lovforslaget har karakter af at være en lappeløsning, hvor man forsøger at kompensere for mangelfulde refusionsregler og imødekommer kommunernes interesse i økonomistyring ved at sende borgerne tilbage til deres tidligere kommuner, som samtidig gør det yderst vanskeligt for de selsamme borgere at blive sikret en tidlig og helhedsorienteret indsats i forebyggende øjemed. Når socialt udsatte hjemløse / funktionelt hjemløse ikke får hjælp tidligst muligt forværres deres problemer og tilstand typisk både betragteligt og hurtigt og omkostningerne til den indsats der siden skal til i genoprettende øjemed, vil forøges tilsvarende.

Det er muligt, at nogle finder, at dette lovforslag vil løse visse kommunale problemer, men det vil på ingen måde løse de hjemløses problemer, snarere bidrage til disse.

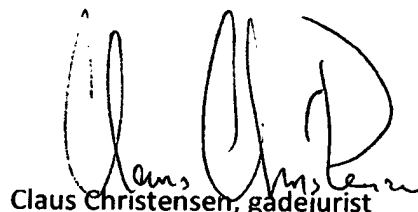
Gadejuristen medvirker gerne til yderligere belysning af spørgsmålet, herunder udarbejdelse af forslag til en mere adækvat og hjemløsevenlig regulering, hvor vores erfaringer fra gadeplan, fra kontakten med kommunerne og fra klagesager må formodes at kunne bidrage til en passende, og efter al sandsynlighed på længere sigt besparende regulering.

Med venlig hilsen

Gadejuristen

Emil Kjørboe, gadejurist

Claus Christensen, gadejurist

Fra <http://www.sct-ols.dk/html/> (hentet 20. november 2009)

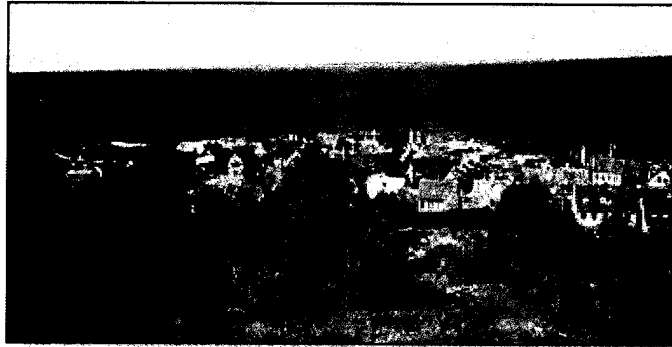
Sct. Ols

Levnedepunkt på Bornholm

Aftale vedrørende lokalsamfundet

(Aftalen indgås mellem Sct. Ols og bruger under indskrivningen)

Jeg (undertegnede) er fuldt ud indforstået med, at der fra Sct. Ols' side tages specielle hensyn overfor det bornholmske lokalsamfund, og at følgende forudsætninger er gældende for mit forløb på Sct. Ols:

Følgende er en aftale mellem Sct. Ols og bruger

Sct. Ols er på flere måder en sårbar virksomhed i forhold til det lokalsamfund, som vi er en del af. Der bliver hvert år indskrevet ca. 200 brugere i behandlingen, hvilket i sig selv kan skabe lokal usikkerhed og frygt. For at kunne yde stofafhængige den hjælp, de behøver, har vi brug for støtte og opbakning fra det bornholmske lokalsamfund. Vi er desuden afhængige af tjenesteydelser fra både det private erhvervsliv og de offentlige myndigheder på Bornholm.

Bornholm er en regionskommune med høj ledighed og begrænsede økonomiske ressourcer. Enhver ny kontanthjælpsmodtager bliver derfor en betydelig og mærkbar belastning. Således vil det hurtigt gå ud over vores "goodwill", hvis Sct. Ols' brugere bosætter sig på Bornholm efter udskrivningen.

Med henvisning til ovenstående udgør følgende punkter en aftale (ikke juridisk bindende) mellem behandlingsstedet Sct. Ols og undertegnede Sct. Ols bruger:

- Undertegnede ingår hermed en aftale om ikke at bosætte sig på Bornholm de første 2 år efter udskrivningen fra Sct. Ols' behandling.
- Undertegnede er også indforstået med, at forløbet på Sct. Ols kan ophøre, hvis jeg bidrager til, at andre brugere flytter til Bornholm.
- Undertegnede bekræfter altid at ville udvise respekt og ansvarlighed overfor Sct. Ols behandling og det bornholmske lokalsamfund.

Denne information er gennemlæst, og jeg bekræfter at være indforstået med indholdet i denne aftale. Herunder at behandlingen på Sct. Ols er betinget af, at ovenstående punkter overholdes.

Bornholm den / 200_
Underskrift bruger:

For Sct. Ols: